

28. 5. 2009

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Přednostní aplikace restitučního zákona jako LEX SPECIALIS

Nejvyšší soud se ve svém rozsudku ze dne 15.10.2008, sp. zn. 31 Cdo 154/2006 zabýval případnou konkurencí ochrany vlastnického práva podle obecných předpisů (formou požadavku na vydání věci podle § 126 odst. 1 občanského zákoníku nebo formou určení vlastnického práva podle § 80 písm. c) o.s.ř.), a podle tzv. restitučních předpisů.

Nejvyšší soud již ve svých dřívějších rozhodnutích (z 11.9.2003, sp.zn. 31 Cdo 1222/2001, z 8.11.2006, sp.zn. 28 Cdo 2166/2006, či z 30.1.2007, sp.zn. 28 Cdo 300/2007) konstantně vyslovuje závěr, že stanoví-li restituční předpis coby lex specialis určité podmínky a postup pro uplatnění nároku, nelze tentýž nárok uplatňovat podle jiného předpisu, byť by tento předpis stanovil některé podmínky, resp. předpoklady (uplatnění nároku) odchylně. Mohla-li tedy oprávněná osoba žádat vydání věci podle restitučního zákona, nemůže se domáhat ochrany svého vlastnického práva podle obecných předpisů.

Citovaný rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 154/2006 se vyjadřoval k otázce, zda mohou dědicové uplatnit bez ohledu na své (či jejich předchůdců) předchozí restituční možnosti právo na určení, že jejich právní předchůdce byl ke dni své smrti vlastníkem určité věci. Nejvyšší soud zdůraznil, že „to, že se žalobci domáhají určení vlastnického práva svých předchůdců, na obecné povaze jejich žaloby, co by žaloby dle § 80 písm. c) o.s.ř. ničeho nemění“. Rozhodnutí Nejvyššího soudu o tom, že se oprávněné osoby dle restitučních předpisů nemohou domáhat ochrany svého vlastnického práva podle obecných předpisů tak dopadá i na případ, kdy se žalobci domáhají určení vlastnictví svých právních předchůdců ke dni jejich smrti. To, že se dědicové domáhají (na základě obecných předpisů namísto uplatnění v režimu restitučních předpisů) práva na určení, že jejich právní předchůdce byl ke dni smrti vlastníkem nemovitosti, kterou převzal stát v rozhodném období od 25.2.1948 do 1.1.1990 bez právního důvodu za podmínek uvedených v restitučních předpisech, je Nejvyšším soudem považováno za obcházení restitučních předpisů.

Nejvyšší soud dále zmínil otázku existence či neexistence naléhavého právního zájmu ve sporech spadajících pod tzv. restituční zákonodárství a odkázal na dřívější stanoviska Ústavního soudu (stanovisko pléna ze dne 1.11.2005, spo. zn. PL. ÚS 21/2005, uveřejněného pod č. [477/2005](#) Sb. a obdobně také nález Ústavního soudu z 20.6.1995, spo. zn. III. ÚS 17/95), mj. závěr, že „o naléhavý právní zájem může zásadně jít tehdy, jestliže by bez soudem vysloveného určení (že právní vztah nebo právo existuje) bylo buď ohroženo právo žalobce nebo by se jeho právní postavení stalo nejistým, ...*. Tam, kde právní vztahy žalobce k věci byly s jistými následky dotčeny před několika desítkami let, nikoli dnes, a nestaly se nejistými nyní, ...*, není určovací žaloba nástrojem prevence, nýbrž ve skutečnosti směřuje k narušení právní jistoty na straně nynějšího vlastníka. Pouze prostřednictvím restitučních předpisů lze dosáhnout zpochybnění správního aktu nebo určení

následků jeho neexistence.“

* Plné znění závěru Ústavního soudu bylo s ohledem na podstatu sdělení zkráceno.

Daniela Musilová

[PRK Partners s.r.o. advokátní kancelář](#)

Jáchymova 2
110 00 PRAHA 1

tel: +420 - 221 430 111

fax: +420 - 224 235 450

e-mail: office@prkpartners.com

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Vybrané otázky poskytování zdravotních služeb na dálku](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Nový daňový režim ESOP v České republice od roku 2026. Posun k ekonomické realitě a mezinárodním standardům?](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [10 otázek pro ... Barboru Paclíkovou](#)
- [Souhrn významných událostí ze světa práva](#)